

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

---

**PRAVNO MIŠLJENJE OMBUDSMANA REPUBLIKE KOSOVA U SVOJSTVU
PRIJATELJA SUDA (AMICUS CURIAE)**

Za

Apelacioni sud

Žalba br. 215/2018.

u vezi sa

*Pokretanjem Zakona br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosovo u Ustavnom sudu i
procenjivanje usklađenosti sa ustavnim odredbama*

Priština, 4. juli 2018. godine

Cilj

1. Cilj ovog datog mišljenja od strane Ombudsmana, u svojstvu prijatelja suda (*amicus curie*), je obaveštenje Apelacionog suda o mogućnosti ovog suda da pokrene postupak u Ustavnom sudu postupak za procenu usklađenosti Zakona br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosovo.

Pravna osnova delovanja Ombudsmana

2. Ustav Republike Kosovo, član 132., stav 1, propisuje da: *“Ombudsman nadzire i štiti prava i slobode pojedinaca od nezakonitih i neregularnih radnji javnih organa”*.
3. Član 135., stav 3., propisuje da: *“Ombudsman ima pravo da vrši preporuke i predlaže mere onda kada primijeti kršenje prava i sloboda ljudi od strane organa javne administracije i ostalih državnih organa”*.
4. Zakon br. 05/L-019 o Ombudsmanu, član 16., stav 9., propisuje da: *“Ombudsman može da se pojavi u svojstvu prijatelja suda (amicus curiae) u sudskim postupcima vezanim sa ljudskim pravama, pitanjima ravnopravnosti i zaštite od diskriminacije”*.
5. Član 18., stav 1., pod-stav 1.6, propisuje da Ombudsman ima odgovornosti: *“da objavi obaveštenja, mišljenja, preporuke, predloge i svoje izveštaje”*.

Opis slučaja

6. Dana 22. marta 2018. godine, Ombudsman je primio žalbu od g. Sami Mazreku zastupnik osam (8) kompanija za osiguranja, u vezi sa osporavanjem člana 14., stav 1., pod-stav 1.7, Zakona br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosovo.
7. Takođe, 30. marta 2018. godine, Ombudsman je primio žalbu od gđe. Vjosa Misini – Qehaja i g. Ardian Rexha, zastupnik osiguravajuće kompanije “Illyria” u vezi sa osporavanjem člana 14., stav 1., pod-stav 1.7, Zakona br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosovo.
8. Među ostalog, Ombudsman uočava da se slučaj Misini – Qehaja i Rexha nalazi u Apelacionom sudu, koji ima na razmatranje žalbu žalioce protiv Presude Osnovnog suda u Prištini, C. br 546/13, koji je obavezao žalioce da ispune obaveze o Crvenom krstu Kosova, obaveze koje slede iz odredaba Zakona br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosovo, konkretno člana 14., stav 1., pod-stav 1.7.

Pravna analiza i zaključci Ombudsmana

9. Procene i zaključci Ombudsmana, u vezi sa ovim pitanjem oslanjaju se na garantiranim pravima sa Ustavom Republike Kosovo (Ustav), Evropskoj konvenciji za zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda i njeni protokoli (EKLJP).
10. Ustav Republike Kosovo, član 24., stav 1., propisuje da: *“Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije”*.
11. Član 46., stav 1., propisuje da: *“Garantuje se pravo na imovinu”*.
12. Član 113., stav 8., propisuje da: *“Sudovi su ovlašćeni da, Vrhovnom sudu, podnesu slučajeve koji se tiču saglasnosti nekog zakona sa Ustavom, ako je ta saglasnost primjećena tokom sudskog postupka i ako relevantni sud nije siguran u saglasnost*

spornog zakona sa Ustavom i samo ako odluka relevantnog suda zavisi od saglasnosti zakona”.

13. Evropska konvencija za zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda, Protokol 1., član 1. Propisuje da: *“Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine”.*
14. Zakon br. 03/L-179 o Crvenom krstu Republike Kosovo, član 14., stav 1., pod-stav 1.7, propisuje da:
”U cilju obavljanja svojih zadataka i ciljeva preciziranih ovim Zakonom, Crveni krst Kosova će potrebna sredstva pribaviti iz sledećih izvora:
[. . .]
“obavezno osiguranje motornih vozila u iznosu od jedan odsto (1%) od bruto prima, od vrednosti osiguranja”.
15. Ombudsman ističe da Ustav i EKLJP sa njihovim odredbama garantuju svakom fizičkom i pravnom licu pravo na imovinu.
16. Prema zakonskim odredbama Zakona o Crvenom krstu Republike Kosovo, Crveni krst obezbeđuje finansijska sredstva od obavezno osiguranje vozila, odnosno 1% od bruto dobitka vrednosti osiguravanja vozila.
17. Ombudsman napominje da u jednom potpuno sličnom slučaju, Ustavni sud Hrvatske doneo je odluku br. U-I-2441, U-I-1107/2002 od 12. februara 2003. godine, u skladu s kojim su ukinuti član 12. stav 3. i član 24. stav 1. tačka 1. Zakona o Crvenom krstu Hrvatske. Odredbe koje je Ustavni sud Hrvatske ukinuo imaju sasvim sličan sadržaj sa članom 14., stav 1, podstav 1.7 Zakona o Crvenom krstu Republike Kosovo.
18. Ustavni sud Hrvatske naglasio je da ako zakonodavac smatra da je u interesu kompanije da poboljša uslove Crvenog krsta Hrvatske, onda bi obavezu podrške Crvenom krstu trebale nositi svi privredni subjekti, u skladu s njihovim mogućnostima. Ustavni sud Hrvatske u ovom slučaju daje referencu članu 51. Ustava Hrvatske prema kojem: *„Svatko je dužan sudjelovati u podmirenju javnih troškova, u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima“.*
19. Ustav Republike Kosovo, Član 119., stav 2., propisuje da: *“Republika Kosovo svim investitorima i svim domaćim i stranim preduzetnicima osigurava jednaku pravnu poziciju”.*
20. Ombudsman uočava da Ustavni sistem Republike Kosovo priznalo pravo samo Ustavnom sudu Republike Kosovo da proglasi pravnu normu kao nesuglasnu sa Ustavom.
21. Ombudsman je takođe primetio da je u pomenutom predmetu sproveden sudski postupak u OSP-u, dok je u toku odvijanje sudskog postupka u Apelacionom sudu, a u takvoj situaciji, nadležni sud ima pravo da predmet prosledi Ustavnom sudu pitanja u vezi sa ustavnoj usklađenosti zakona, jer je ova usklađenost podignuta tokom sudskog postupka, a odluka koju sud treba doneti zavisi od usklađenosti zakona sa Ustavom.
22. Pre nego što se pruži obrazloženje o kriterijumima prihvatljivosti takvog zahteva pred Ustavnim sudom, Ombudsman podseća Apelacionom sudu da ustavna praksa priznaje

pravo stranci da u postupku, sve dok se slučaj ne stavi u meritumu, od suda zatraži da uputi zahtev za procenu ustavnosti.

23. Shodno tome, u skladu sa kriterijumima prihvatljivosti uspostavljenim Rešenjem Ustavnog suda Republike Kosovo KO126/16 od 27. marta 2017. godine objavljeno 1. juna 2017. godine, podsećamo Apelacionom sudu da izraz "Relevantni sud" u smislu člana 113., stav 8. Ustava Kosova, podrazumeva sudiju ili sudsko veće u nadležnosti za presuđivanje predmeta/slučaja koji je pred njim.
24. Štaviše, kako bi se sprečilo proceduralno neprihvatljivo proglašavanje zahteva, sudsko veće mora uputiti zahtev za upućivanje kao sudsko veće, a ne samo predsedavajući sudskog veća. Zbog toga Ombudsman predlaže Apelacionom sudu da donese Rešenje kojim se:
- Odobrava zahtev podnosioca zahteva za upućivanje predmeta u Ustavnom sudu za procenu usklađenosti sa članom 14., stav 1., podstav 1.7 Zakona o Crvenom krstu Kosova, sa Ustavom Republike Kosovo.
  - Obustavlja postupak donošenja odluka u konkretnom slučaju do odluke Ustavnog suda Republike Kosovo
  - Obaveštava Ustavni sud da odluka Apelacionog suda u konkretnom slučaju zavisi od direktnog sprovođenja sporne pravne norme i da ovaj poslednji ne može odlučiti slučaj sprovođenjem bilo koje druge pravne norme.
  - Odlučuje da se originalni dosije celokupnog slučaja prenese na Ustavni sud, kako bi ovaj poslednji imao dokaze da postoji konkretni slučaj pred Apelacionim sudom i da njegova odluka zavisi od donošenja odluke Ustavnog suda u vezi sa usklađenosti pravne norme sa Ustavom.
25. Nadalje, Sud (u duhu člana 113., stav 8. Ustava, dakle sudsko veće) treba da Ustavnom sudu pojasni da su ispunjeni kriterijumi prihvatljivosti kao u nastavku:
- Relevantni sud treba da ima predmet koji se razmatra;
  - sporni zakon treba se direktno sprovođiti od strane relevantnog suda u predmetu koji se razmatra;
  - Usklađenost sa Ustavom, spornog zakona je preduslov za odlučivanje o predmetu koji je u toku; i
  - Predložni sud treba da precizira da koje se odredbe spornog zakona smatraju neusklađenim sa Ustavom.
26. Konkretno, Apelacioni sud mora obavestiti Ustavni sud da je predmet, čiji je dosije dostavljen zajedno sa zahtevom za procenu usklađenosti (pomenutom rešenju), odnosi na slučaj / predmet koji i dalje nije odlučen od strane suda. Drugo, da sudsko veće koje upućuje predmet je nadležno za suđenje slučaja. Treće, da odluka relevantnog suda baš zavisi od sprovođenja ili nesprovođenja člana 14., stav 1., pod-stav 1.7 Zakona o Crvenom krstu Kosova.
27. Obrazloženje o direktnom sprovođenju sporne pravne norme u konkretnom slučaju treba da služi kao dokaz Ustavnom sudu da je odluka Apelacionog suda povezana samo na

spvođenje konkretnog člana. Ne postoji nijedna odredba u bilo kom drugom zakonu u Republici Kosovo kojim bi se rešio spor između strana, stoga postoji potreba tumačenja usklađenosti pravne norme sa Ustavom.

ZAKLJUČAK

28. Institucija Ombudsmana, nakon razmatranja žalbe podnosioca, primećuje da su predstavljena suštinska opravdanja koja izazivaju ozbiljne sumnje da pravna norma od koje zavisi donošenje odluke Apelacionog suda u konkretnom slučaju može biti neusklađivo sa Ustavom Republike Kosovo.
29. Institucija Ombudsmana podseća da princip vladavine prava obavezuje javne vlasti, uključujući i sudove, da posebnu pažnju i brigu o nadmoćnosti Ustava prema zakonima i zaštiti ljudskih prava i sloboda, u postupcima koji se odvijaju pre njima.
30. Shodno tome, imajući u vidu da su pokrenute ozbiljne sumnje koje se takođe zasnivaju na sudskoj ustavnoj praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske, da pravna norma može biti neusklađiva sa Ustavom, u cilju sprečavanja sprovođenja nevažeće norme na ustavnom nivou. Apelacioni sud Republike Kosovo treba uputiti slučaj Ustavnom sudu Republike Kosovo u skladu sa članom 113. stav 8. Ustava Kosova.
31. Nadalje, član 113., stav 8. služi kao garancija zaštite osnovnih prava i sloboda pojedinca i u demokratskim društvima je uključen kao mehanizam zaštite pojedinca od arbitrarnim sudskim postupcima, koje bi bile takve ako bi se sprovodila norma koja nije u skladu sa Ustavom zemlje.

S poštovanjem,

Hilmi Jashari
Ombudsman